

***FUNKSJONSHEMMEDES
FELLESORGANISASJONS
EUROPADOKUMENT***

Social policy, tending towards solidarity, is no end in itself. Perhaps the crisis which affects it is due to the fact that at times we have seen it as an end in itself. It is an ideal instrument for all of us to contribute to our society, its spiritual development, the permanent redefinition of its values, its material development, its wealth and its hopes. In short, it should therefore be a policy which, alongside others, enables Europe - in the past intolerant and later the cradle of tolerance - to become the product of the integration and co-operation of its differences.

**Marcelino Oreja Aguirre, Europeisk
kommisjonær**

Innholdsfortegnelse

INNHALDSFORTEGNELSE	0
FORORD	2
HVORFOR SKAL FFO DELTA I EUROPEISK SAMARBEID?	3
EUROPEAN DISABILITY FORUM	3
EDF SOM LOBBYIST	4
FFOs KONTAKT MED EDF	4
INTERNASJONALE LOVER OG KONVENSJONER	5
FN-KONVENSJONEN OM MENNESKERETTIGHETER FOR FUNKSJONSHEMMEDE	5
FNS STANDARDREGLER FOR LIKE MULIGHETER FOR MENNESKER MED FUNKSJONSHEMMING	6
ANTI-DISKRIMINERINGS DIREKTIV I ARBEIDSLIVET	6
UTVIDET DISKRIMINERINGSLOVGIVNING PÅ GANG	6
EUS INSTITUSJONER OG BESLUTNINGSPROSESSER	8
EUS INSTITUSJONER	8
EØS-AVTALEN	10
HVORDAN PÅVIRKE EU?	11
KORTSIKTIG PÅVIRKNING I ENKELTSAKER	11
LANGSIKTIG PÅVIRKNING - NETTVERKSBYGGING	12
MEDBESTEMMELSESPROSEDYREN	13
EUS POLITIKK FOR FUNKSJONSHEMMEDE OG KRONISK SYKE	14
ULIKE TYPER BESLUTNINGER I EU	15
LITTERATUR/KILDER	16

Forord

Målsettingen bak FFOs Europahefte er todelt. Vi ønsker for det første å gi en oversikt over vårt engasjement på området europeisk samarbeid, og hvordan vi jobber på dette nivået. I tillegg ønsker vi å motivere våre medlemsorganisasjoner til å engasjere seg på europeisk nivå. Stadig flere interesseorganisasjoner har skjønnet at det er mye å hente på å danne europeiske nettverk og jobbe mot EU-systemet, og dette heftet ønsker å gi en veiledning om hvordan frivillige organisasjoner kan drive påvirkningsarbeid på europeisk nivå.

Disse målsettingene er i tråd med beskrivelsene i FFOs arbeidsprogram når det gjelder det europeiske området. Målgruppen er FFOs medlemsorganisasjoner, FFO i fylker og kommuner og andre interesserte.

Hvorfor deltar FFO i europeisk samarbeid?

FFO er aktiv i internasjonal sammenheng, og har deltatt i samarbeid over landegrensene i mange år. Gjennom EØS-avtalen har Norge en nær forbindelse til EU, og europeisk lovgivning virker direkte inn på norsk lovgivning. Dette har også følger for funksjonshemmede og kronisk syke i Norge. Derfor må FFO, så langt råd er, søke å påvirke den europeiske politiske prosessen gjennom de ulike kanaler organisasjonen deltar i. FFOs medvirkning i European Disability Forum (EDF) er et viktig redskap for å oppnå slik innflytelse.

European Disability Forum

EDF er en ideell sammenslutning på europeisk nivå, med base i Brussel. EDF ble opprettet i 1996 av organisasjoner av funksjonshemmede og kronisk syke og deres pårørende, for å ivareta saker som er av felles interesse og for å være et uavhengig og sterkt talerør overfor EU. EDF representerer over 50 millioner funksjonshemmede og kronisk syke i Europa. Som de selv skriver på sin hjemmeside, dekker EDF alle kompetanseområder som er viktige for disse gruppene innen EU, og de søker å påvirke alle initiativer som tas i forhold til funksjonshemmede og kronisk syke. påvirkningsarbeid mot kommisjonen, rådet og parlamentet er helt sentralt i sekretariatets arbeid

EDF er basert på to grunnpilarer, der den ene består av nasjonale fellesorganisasjoner, en fra hvert medlemsland i EU samt Norge og Island. Det er i denne delen FFO har sitt medlemskap i EDF, og i dette systemet kalles paraplyorganisasjoner som FFO for "national councils". Den andre pilaren består av rundt 80 europeiske frivillige organisasjoner av funksjonshemmede og kronisk syke som representerer ulike former for funksjonshemming eller sektorer av aktiviteter, som Autism Europe og Mental Health Europe. Mange av FFOs medlemsorganisasjoner er med i slike europeiske overbygninger på sine felt.

EDF som lobbyist

Det er for tiden rundt 40.000 lobbyister i EU, og det er mange som søker å påvirke initiativer og strategier som kommer herfra. EDF er en av disse. EDF jobber også for å påvirke EUs dagsorden, eller å sette saker som er viktige for EDF på dagsorden. EDF har gjennom årene skaffet seg viktige posisjoner og kontakter i EU-systemet. De jobber aktivt både overfor kommisjonen, rådet og parlamentet, og de ulike fagkomiteene som finnes under disse.

EDF har også den strategisk viktige sekretærfunksjonen til Disability Intergroup, som er en tverrpolitisk gruppe av EU-parlamentarikere som har spesielt fokus på saker av betydning for funksjonshemmede og kronisk syke. Det er rundt 130 parlamentarikere med i gruppen, men det varierer hvor mange som deltar i de enkelte møtene.

FFOs kontakt med EDF

FFO holder nær kontakt med EDF, både for å være oppdatert på hva som skjer på våre områder i EU, og for å kunne være i forkant av utviklingen her hjemme. Dette siste er en viktig årsak til FFOs deltakelse i europeisk samarbeid. Gjennom stadig oppdatering om hva som til enhver tid skjer på våre områder, har vi mulighet for å være i forkant av utviklingen her hjemme, og påvirke norske myndigheter når ulike lover eller beslutninger skal implementeres her hjemme. Dette styrker vårt interessepolitiske arbeid på de ulike områdene vi jobber innenfor.

Internasjonale lover og konvensjoner

Det er viktig å kjenne til sentrale internasjonale lover og konvensjoner som ivaretar funksjonshemmede og kronisk sykes rettigheter. Ofte går disse lenger enn nasjonal lovgivning, og man kan ta sin sak til internasjonale og europeiske domstoler hvis man ikke oppnår de rettighetene man har krav på i sitt eget land. Internasjonale lover og konvensjoner har alltid høyere status enn nasjonale lover. Dette er en oversikt over de viktigste internasjonale lover og konvensjoner.

FN-konvensjonen om menneskerettigheter for funksjonshemmede

Denne viktige konvensjonen kom i desember 2006, og er et viktig dokument for funksjonshemmede og kronisk syke. Den gir ingen nye rettigheter for disse gruppene, siden de allerede er ivaretatt på linje med andre grupper i eksisterende konvensjoner, men tydeliggjør og bekrefter alminnelige sivile rettigheter, rettsvern, rett til utdanning, helsetjenester og transport for disse gruppene spesifikt.

Land som ratifiserer konvensjonen, må endre sine lover og foreta tiltak som styrker rettighetene til mennesker med funksjonsnedsettelse og fjerner hindringer i form av lover og regler, praksis og annet som diskriminerer. Norge har signert konvensjonen 30. mars 2007, men har ved utgangen av året enda ikke ratifisert konvensjonen. FFO har presset på for å få Norge til å gjøre dette snarest mulig, og også signere tilleggsprotokollen til konvensjonen. Denne gir individuelle rettigheter, og sikrer at enkeltindivider kan gå til sak på bakgrunn av konvensjonen.

FFO har grunn til å tro at FN-konvensjonen vil ratifiseres, men at grunnen til at det tar tid er at den skal harmoniseres med forslaget til nasjonal diskriminerings- og tilgjengelighetslov som er lovet fremlagt våren 2008. Når det gjelder signering av tilleggsprotokollen er utfallet mer usikkert.

Hele konvensjonsteksten finner du her:

<http://www.un.org/esa/socdev/enable/rights/convtexte.htm>

FNs standardregler for like muligheter for mennesker med funksjonshemming

Standardreglene handler om hvordan medlemslandene bør legge forholdene til rette for funksjonshemmede. Standardreglene ble vedtatt på FNs generalforsamling i 1993, og var en forgjenger for FN-konvensjonen om menneskerettigheter for funksjonshemmede som kom nylig. Konvensjonen har høyere status enn standardreglene, og vi vil derfor ikke omtale disse nærmere her.

Anti-diskrimineringsdirektiv i arbeidslivet

EUs rådsdirektiv 2000/78/EF har som siktemål å forby diskriminering i arbeidslivet, og er nå implementert i alle EUs medlemsland. En av konsekvensene av direktivets innhold er at diskriminering forbys for hele arbeidsforholdet, og altså ikke begrenses til for eksempel ansettelsesprosessen.

Direktivet er også implementert i norsk lovgivning, gjennom en endring i arbeidsmiljøloven i 2004. Norge var riktignok ikke forpliktet etter EØS-avtalen til å gjennomføre en slik lovendring, men har altså på eget initiativ valgt å bringe norsk lov i samsvar med EUs lovverk på dette området. For norsk lovgivning var den vesentlige endringen at diskrimineringsvernet ble utvidet til å i tillegg til ansettelsesprosess også gjelde selve ansettelsesforholdet.

Utvidet diskrimineringslovgivning?

Det foreligger konkrete planer i EU for et utvidet antidiskrimineringsdirektiv for personer med nedsatt funksjonsevne. Direktivet skal, hvis alt går etter planen fremlegges juni 2008, og skal gå lengre enn direktivet mot diskriminering i arbeidslivet fra 2000.

Det kan høres rart ut, men planen om en felles lov bekymrer EDF, fordi de frykter at loven vil bli mer begrenset i omfang enn det eksisterende EU-direktivet mot diskriminering på grunnlag av rase og etnisk opprinnelse (også fra 2000). EDF krever derfor at man vedtar en særlig antidiskrimineringslov for funksjonshemmede basert på den nye FN-konvensjonen om menneskerettigheter for funksjonshemmede, som EU har signert.

Kommisjonens plan for et felles diskrimineringsdirektiv må vedtas enstemmig av Ministerrådet. Representanter for organisasjonene av funksjonshemmede håper at man kan påvirke medlemslandene til å foreslå egen antidiskrimineringslov for funksjonshemmede før Rådets behandling.

EUs institusjoner og beslutningsprosesser

Den europeiske union er et samarbeid som oppsto etter den andre verdenskrig, med hovedmål å hindre at europeiske stater igjen skulle gå til krig mot hverandre. I 2007 består EU av 27 medlemsland, og antallet øker stadig. Norge står som kjent utenfor EU, men deltar i EFTA-samarbeidet sammen med Island, Sveits og Lichtenstein.

EU har bygget opp felles institusjoner, og et felles rettsystem skal løse konflikter og sikre at felles beslutninger etterleves. EU er et system i stadig utvikling både i form og innhold. Det økonomiske samarbeidet er en viktig drivkraft i EU, og i kjølvannet av økonomisk integrasjon har EU stadig utviklet seg som et politisk prosjekt. Miljø, forbrukerhensyn, sysselsetting og borgernes rettigheter er saker som står høyt på EUs dagsorden.

Siden slutten av åttitallet har et økende antall saker som angår **sosialpolitiske** spørsmål, den såkalte sosiale dimensjonen, blitt behandlet i EU-systemet. Det har vært særlig fokus på arbeidslivsspørsmål, men også andre områder som berører funksjonshemmede og kronisk syke er etter hvert kommet mer i fokus. De senere årene har det for eksempel kommet mange direktiver som sikrer økt tilgjengelighet til transportsektoren. Også diskrimineringsspørsmål og like muligheter for alle borgere har vært tema som har fått mye oppmerksomhet de senere årene.

EUs institusjoner

Ministerrådet er EUs lovgivende organ, sammen med Europaparlamentet. Formelt sett er det bare ett råd, og derfor er det vanlig å omtale Rådet i bestemt form. Men i realiteten er det nærmere 20 ulike råd, ett for hvert fagområde. Ministere fra fagdepartementene i medlemslandene møter her kolleger fra de andre EU-landene. For eksempel møtes helseministrene fra de ulike landene og diskuterer viktige temaer på deres område. Landene har ulik stemmevekt ut fra størrelsen. Ministerrådet regnes som den viktigste EU-institusjonen når det gjelder beslutninger, og Gunnar Mathisen beskriver det som selve hjertet i EUs beslutningsprosess¹.

¹ Gunnar Mathisen (1996): Innenfor EU. En innføring i EUs beslutningsprosesser, s.10.

Europaparlamentet er EUs storting, og parlamentsmedlemmene velges hvert femte år med direkte valg fra medlemslandene. De 785 representantene vedtar lover, godkjenner EUs budsjett, behandler opptak av nye medlemsland og holder et øye med Europakommisjonens virksomhet. Medbestemmelsesprosedyren er den mest brukte beslutningsprosedyren. Når denne brukes har Ministerrådet og Europaparlamentet like stor makt, og Europaparlamentet kan forkaste forslag de ikke vil godkjenne. Parlamentet møtes i Strasbourg og Brussel.

Europakommisjonen er EUs utøvende organ, tilsvarende vår regjering. Europakommisjonen består av 25 kommissærer som utpekes av medlemslandene og godkjennes av Parlamentet. Medlemslandene har en kommissær hver. Kommisjonen leder forvaltningen i Brussel på ca. 40.000 ansatte. Kommisjonen er viktig fordi de har enerett på å fremme forslag til ny lovgivning. Den har ansvaret for at det endelige vedtaket blir iverksatt og etterlevd, og har myndighet til å fatte vedtak innenfor visse områder, f. eks konkurransepolitikk.

EF-domstolen (av intrikate grunner heter det faktisk fortsatt EF-domstolen, og ikke EU-domstolen) er satt til å tolke traktater og lovverk. Den kan dømme i alle typer saker som dekkes av de felles lover og regler, og kan dømme både enkeltpersoner, bedrifter og land. Kommisjonen kan anlegge saker, og kan selv bli dømt. Domstolen har en dommer fra hvert medlemsland, som utnevnes for 6 år av gangen. Domstolen har sete i Luxemburg.

Formannskapet. Landene i EU bytter på å holde formannskapet. Medlemslandet er i en periode på seks måneder ansvarlig for å lede møtene i Det europeiske råd i Brussel og Luxemburg, samt organisere formelle og uformelle rådsmøter i hjemlandet. De er også ansvarlige for å lede de offisielle arbeidsgruppene som forbereder rådets ministermøter.

EØS-avtalen

Før vi går over til å si mer om beslutningsprosessen i EU-systemet og hvordan man kan påvirke denne, kommer vi ikke utenom å si noen ord om EØS-avtalen, som er helt sentral i Norges forhold til EU. EØS-avtalen er en avtale som ble inngått mellom det som da het EF og EFTA-landene, og omfatter overenskomster om blant annet sosiale spørsmål, forskning, handel, økonomi, miljøvern, arbeidsliv og utdanning.

Da man etablerte det Europeiske Økonomiske Samarbeidsområdet, innebar dette at EFs indre marked ble utvidet til også å omfatte EFTA-landene. Norge må derfor, i likhet med Island og Liechtenstein, tilpasse seg EUs regelverk for de fire friheter. Dette er positivt, i den forstand at Norge får økte vekstmuligheter, produkttilbud og større frihet for den enkelte til å bevege seg innen for EØS-områdets grenser. Men Norge får samtidig redusert nasjonal kontroll over innførte produkter, servicetilbud og muligheter til å ivareta hensyn til spesielle gruppers interesser, ved siden av at EFTA-landene må forholde seg til et regelverk som man ikke har innflytelse på utformingen av.

Dette er en svært kort omtale av EØS-avtalen. Det viktigste i denne sammenheng er å merke seg at lovgivning som angår de fire friheter som regel vil gjelde direkte for Norge gjennom EØS-avtalen, noe som har vist seg å være fordelaktig for funksjonshemmede og kronisk sykes rettigheter og muligheter i Norge. EU ligger på mange områder i forkant av utviklingen her hjemme når det gjelder å nedfelle saker som gjelder funksjonshemmede og kronisk syke i lover og direktiver, noe som har lettet det interessepolitiske arbeidet FFO driver overfor myndighetene.

Hvis du er interessert i å lese mer om EØS-avtalen kan du blant annet finne stoff på Utenriksdepartementets hjemmesider.

Hvordan påvirke EU?

Begrepet lobbyisme kom opprinnelig fra England, der de som ønsket å påvirke i politiske saker hang rundt i korridorene (lobbyene) i parlamentsbygningen og prøvde å få parlamentsmedlemmer i tale på deres vei inn i beslutningskamrene. I dag brukes begrepet generelt om pressgrupper som forsøker å gjøre sin innflytelse gjeldende ved direkte påvirkning av politikerne. Et godt norsk ord for det samme er påvirkningsarbeid.

Å drive lobbyisme er en stadig økende virksomhet i EU-systemet. Mange ønsker å bli hørt der avgjørelsene tas, og frivillige organisasjoner og interessegrupper er bare en liten del av det store bildet. Både enkeltlands sentrale myndigheter, samt lokal- og fylkesledd er på plass i Brussel, i tillegg til næringslivsinteresser. Man regner med at rundt 40.000 personer driver lobbyvirksomhet mot EU fra Brussel, og dette er faktisk like mange som jobber i EU-byråkratiet.

Lobbyisme er nært knyttet til nettverksbygging. Det å drive påvirkningsarbeid uten nettverk blir av Franz Fischler sammenlignet med kamikazeoperasjoner – treffer du er målet nådd, men bommer du får du ingen ny sjanse². Et godt nettverk er derfor den beste garantien for å oppnå resultater over tid.

Kortsiktig påvirkning i enkeltsaker

EU-kommisjonen er spesielt interessant i lobbysammenheng. Det er bare Kommisjonen som kan komme med nye lovforslag, og ofte er det Kommisjonens innstilling i saker som blir den gjeldende til slutt. Når Kommisjonen har vedtatt et nytt forslag, sendes det først til Rådet, som sender det til en av de faste arbeidsgruppene i Rådet. Det er i arbeidsgruppene mye av det daglige arbeidet med saker foregår. På politisk viktige områder kalles gruppene høynivågrupper (high level groups), men oftest har de form av å være ekspertgrupper.

Man kan starte med å undersøke hvem som sitter i **ekspertgruppen** i den saken man ønsker å påvirke. Det er lurt å undersøke hvem som eventuelt er saksordfører

² Dr. Franz Fischer; Networking in the European Union. Lobbying – a key element of the European politics? (2004)

for saken, og kontakte vedkommende direkte. Det er viktig å være klar over at Norge har like muligheter for deltakelse i denne prosessen som medlemslandene har, og også norske eksperter deltar i disse gruppene. Det kan være lurt å ta kontakt også med den eventuelle norske representanten, som kanskje vil føle et spesielt ansvar for å møte delegater fra sitt eget land, og føre videre synspunkter fra disse.

Det er viktig å komme inn tidlig i prosessen. I denne fasen er det stort handlingsrom, det er fortsatt mange mulige utfall i saken, og muligheten for å påvirke er stor. Senere i prosessen er utfallet mer lukket, alternativene har begrenset seg og de fleste har landet på en beslutning. Det er da vanskelig å påvirke utfallet av saken. Eksempelvis er det for sent å påvirke når en sak er blitt EØS-sak, eller når et direktiv er klart for implementering. Det aller beste er selvsagt å klare å påvirke Kommisjonen til å komme med forslag til en lov, og være med å influere innholdet i denne. Det nest beste er å sette inn støtet med en gang Kommisjonen kommer med sitt første utspill til nytt direktiv. Hvor tidlig man kommer inn i prosessen avgjør om man blir en lobbyvinner eller taper, ifølge Gunnar Mathisen.

Langsiktig påvirkning - nettverksbygging

Når det gjelder mer langsiktig påvirkning overfor kommisjonen, er det et tips å orientere seg mot byråkratiet. Tilsvarende våre departementer, har EU under hver kommissær et fagbyråkrati. Disse kalles Directorate Generals (DG). Hvis man for eksempel er opptatt av sosialspørsmål, er det DG for sysselsetting, arbeidsmarked og sosiale spørsmål man bør rette seg inn mot. Det er få personer det dreier seg om, EU har et relativt lite og oversiktlig byråkrati. Ofte er disse svært tilgjengelige for kontakt, de er takknemlige for innspill og lett å avtale møter med.

Det er selvsagt naturlige begrensninger for hvor mye en enkelt person eller organisasjon alene kan påvirke EU-systemet. Ofte er det de som setter mest makt bak et krav som kommer ut som vinnere. Ulike eksempler på slik makt er økonomiske ressurser, strategiske posisjoner eller at man snakker på vegne av mange. EDF har muligens ikke mye penger, men kan slå i bordet med 50 millioner funksjonshemmede og kronisk syke rundt om i Europa, noe som gir tyngde i forhandlingene. Som kjent - sammen er vi sterke, og det må vi bruke for alt det er verdt.

Ofte kan man føle seg alene og små, særlig hvis man har en sjelden diagnose eller er medlem av en nasjonal organisasjon med få medlemmer. Da er det en mulighet å undersøke om det finnes en europeisk sammenslutning av organisasjoner som jobber for samme sak som du selv. Og hvis det ikke finnes – er det mulig å starte et slikt samarbeid? Kanskje kan man starte med å undersøke hvordan det er med våre nordiske naboland – har de en organisasjon som tilsvarer din, og har de kontakt utover i Europa? Det er viktig å huske at det kan finnes muligheter ut over ens eget land!

Medbestemmelsesprosedyren

Det er viktig å influere tidlig i prosessene, men det er også viktig å være på banen senere i prosessen. Det er ofte her detaljene kommer på plass. Når kommisjonen er ferdig med sin behandling av et lovforslag, oversendes det til Rådet, som sender det videre til parlamentet. Siden sendes det litt frem og tilbake, man kommer med forslag til endringer, og det gjøres nye vedtak. Parlamentet har like stor vekt som rådet og kommisjonen i denne prosessen. Slik har det ikke alltid vært, men dette likevektsprinsippet kalles **medbestemmelsesprosedyren**.

Når kommisjonen sender fra seg et forslag til lov, har Norge ikke lenger innflytelse på den videre prosessen. Siden vi står utenfor EU, har vi ingen medlemmer i EU-parlamentet, og denne institusjonen er lukket for påvirkning fra oss. Imidlertid har EDF god kontakt med parlamentet, og mulighet for innflytelse også på det som skjer der. Derfor er det viktig at norske organisasjoner bruker EDF for å få innflytelse også på dette stadiet i beslutningsprosessen.

EUs politikk for funksjonshemmede og kronisk syke

EU var opprinnelig et samarbeid om fred og handel, og muligheten for å influere på sosialpolitiske saker kom først med Amsterdamtraktaten som trådte i kraft i 1999. I artikkel 13 i denne åpnes det for at Rådet kan ta de nødvendige grep for å bekjempe diskriminering blant annet på basis av funksjonshemming. Det er likevel slik at medlemslandene har hovedansvaret for politikken for funksjonshemmede og kronisk syke i sitt land, mens EUs rolle ofte er å forsterke og utfylle de nasjonale tiltakene.

EU har som mål å fremme aktiv inkludering, like muligheter og full likestilling for alle sine borgere, også funksjonshemmede og kronisk syke. Viktige fokusområder er muligheten til å leve et selvstendig liv, utdanning for alle og aktiv inkludering i arbeidslivet. EU kom i 2003 med en egen handlingsplan for funksjonshemmede, som skal vare helt til 2010. Den har ulike satsingsområder underveis, med et par års varighet hver. Akkurat nå (2008-2009) er det fokus på bedre tilgjengelighet og muligheten for å fullt ut benytte de grunnleggende rettigheter man har som funksjonshemmet og kronisk syk i EU. EUs medlemsland må rapportere årlig på handlingsplanen, og hva som er gjort nasjonalt i forhold til oppfølging av denne.

Lisboaprosessen har som mål at EU skal være den mest konkurransedyktige økonomien i verden innen 2010. Dette har en heldig effekt for funksjonshemmede og kronisk syke fordi man for å oppnå dette må ha flest mulig hender i arbeid, og færrest mulig som ikke bidrar til målet. Det er derfor stort fokus på tiltak som kan få flere i arbeid, også funksjonshemmede og kronisk syke.

EU har produsert flere direktiver som har kommet funksjonshemmede og kronisk syke til nytte de senere årene. Vi har tidligere omtalt antidiskrimineringsdirektivet i arbeidslivet fra 2000, og det er en prosess på gang for å utvide dette til å gjelde alle livsområder. Dette er svært positivt. Ellers har EU spesielt tatt tak i transportområdet, og kommet med direktiver som ivaretar funksjonshemmede og kronisk syke passasjerers rett til å reise på linje med andre, med gratis assistanse for de som trenger det. Dette har vært en brekkstang for raskere utvikling på dette området også i Norge. EU har også igangsatt flere utdanningsprogrammer, med økonomiske fond det har vært mulig å søke midler fra til nasjonal satsing på området.

Ulike typer beslutninger i EU

Helt til slutt kan det være greit å kjenne til de viktigste typene beslutninger i EU-systemet, som er disse fire:

Forordninger (regulations): Denne ligner mest på en lov i norsk betydning, og er den sterkeste formen for beslutning. En forordning skal gjennomføres i sin helhet i medlemslandet (og EØS-landene, hvis de omfattes av beslutningen) og gjelder umiddelbart.

Direktiver (directives): Rettes til medlemslandene (og EØS-landene, hvis de omfattes av beslutningen) og er bindende ved at målsettingen må innfris innen en gitt tidsfrist. Det er imidlertid opp til hvert medlemsland å avgjøre hvilke lover og regler som trengs hjemme for å oppfylle målsettingen i direktivet.

Beslutninger (resolutions): Gjelder i enkeltsaker og er bindende for dem de er rettet mot. De kan brukes til mange typer av formål, men beslutningene har ikke allmenn gyldighet.

Henstillinger og uttalelser: Er ikke bindende, men kun en oppfordring til den de er rettet mot.

Litteratur/kilder

Mathisen, Gunnar (1996): *Innenfor EU. En innføring i EUs beslutningsprosesser* (Universitetsforlaget)

Fischer Franz (2004): *Networking in the European Union. Lobbying – a key element of the European politics?* (Speech/04/381)

Nettsider:

FFOs hjemmeside: www.ffo.no

EUs delegasjon til Norge og Island: <http://www.delnor.ec.europa.eu/index.htm>

EDFs hjemmeside: [http://www.edf-
feph.org/Page_Generale.asp?DocID=8859&langue=EN&lang=en&namePage=home](http://www.edf-
feph.org/Page_Generale.asp?DocID=8859&langue=EN&lang=en&namePage=home)

EU-portalen (dansk versjon): http://europa.eu/index_da.htm

UDs hjemmeside: <http://www.regjeringen.no/nb/dep/ud.html?id=833>